

MERICA

Danes mlin ne stoji več, stene so porušene, ostanek zidov obraščata loza in robida. Nekoč pa je ropotal in se stresal od jutra do večera, veliko leseno kolo se mu je pod curki vode počasi obračalo, vzdihovalo in stokalo, kakor da ne more več in kliče na pomaganje.

Mlinar Jaka je bil suh kot trlica, ozkih lic in kozje brade, oči so mu prijazno vrtale v človeka. Kadar koli sem kot bosopet pobič prinesel v košku mešič žita v mlin, me je sprejel z dovtipi in s smehom, me zadržal in mi pripovedoval sto zanimivosti. S časom sva si postala skoraj prijatelja.

Potem so mi nekega dne doma ukazali, naj posledj nosim mlet k njegovemu sosedu, ki je imel mlin pet minut hoda niže ob potoku. Kdo ve, zakaj smo menjali mlinarja? Menda je Jaka zaradi nezgod, ki so ga zadevale — zbolela in umrla mu je bila žena — iz žalosti in obupa prepogosto pogledal v kozarec in zanemarjal mlin. Kadar človeku obrne hrbet sreča, ga radi zapaščajo tudi ljudje.

Ta sprememba mi ni bila ljuba. Těsnobno mi je bilo vsakikrat, kadar koli sem zavil po stezi mimo prvega mlina k sosedu. Če sem ob poslopju zagledal slokega mlinarja, mi je postalo čudno grenko ob srcu. Obšla me je bojazen in sramovanje, kakor da nosim neko krivdo na duši. Glavo sem stisnil

med ramena in tiho stopal med grmovjem, dokler mu nisem bil izpred oči.

Nekoč v pozni jeseni, ko so bile noči že temne kot v rogu, sem zopet nesel v mlin in lahkega srca bosopetil po stezi. Mlin pod menoj je počival, nikjer ni bilo videti žive duše. Dospel sem do razpotja in nenadoma obstal kot vkopan. Na skali pod košato lesko je sedel Jaka, imel je mračen obraz in me je pogledal izpod čela.

Nepričakovano srečanje me je zmedlo, za trenutek so mi ohromele noge in mi je otrpnil jezik. Potem sem se naglo zbral in ga pozdravil.

Odzdravil mi je in oči zopet uprl nekam v tla.

Šel sem mimo njega, kakor da stopam po črepinjah. Nisem ga gledal, a sem čutil, da mu oči visijo na mojih nogah. Ko je opazil, da sem zavil na stezo, ki je vodila k sosedu, se je nenadoma dvignil.

»Kam pa neseš?«

Obstal sem in se plaho ozrl.

»V mlin,« sem mu odgovoril.

»V mlin? Že vem, da ne v kovačijo,« je rekel razdraženo, neprijazno. »Saj je tudi tu mlin,« je pokazal na svojo domačijo. »Ali ni?«

»Doma so mi ukazali...«

»Ako so ti doma tako ukazali, kar nesi drugam,« mi je segel v besedo. »Le nesi... saj te ne zadržujem...«

Odkar sem ga zadnjič videl, je bil ves spremenjen. Oči so mu ostro sršele, lica so mu bila še bolj upala, brez sence vedrega smeha, da sem se ga bal. Obenem se mi je zasmilil, čeprav nisem vedel, zakaj

naj se mi smili. Tako čudno mi je bilo, da me je stiskalo za grlo. Če bi bil tudi hotel dalje, bi se mi noge ne bile premaknile, bi mi srcé ne bilo dalo.

čen prostor je napolnilo tresenje in ropotanje.

»Počakaj!« mi je zaklical, ko sem hotel na mestu oditi. »Saj bo kmalu, kaj boš jutri še enkrat hodil!«

»Saj nesem k vam,« sem zajecljajal.

»Ne, ne, ni treba,« je zamahnil z roko. »Ni treba, ako boš zaradi tega kregan.«

»Saj ne bom.«

To ni bilo tako gotovo. Ukazali so mi bili nositi v mlin k sosedu, te zapovedi bi ne bil smel prekršiti. Pa takrat mi ni bilo do tega.

Mlinar se je spustil po stezi. Preden sem prišel za njim, se je veliko, leseno kolo že vrtelo. Jaka mi je potegnil mešiček iz koška in hitel zasipat. Mlin se je oživel; mra-

»Pa bo noč.«

»Noč? Seveda bo noč. Pa ne tako hitro. Poglej, kje je sonce!«

Sonce je stalo tik nad grebenom nasprotnega hriba. Še malo, pa bo izginilo, senca bo legla v dolino. Lezla bo zmeraj više v hrib, z njo sence, gostila se bo tema. In s temo se bodo porajali strahovi, ki jih je bila polna moja domišljija. Teme in strahov pa sem se bal.

Pa se mlinarju vendar nisem upal ustavljati. Ne vem, zakaj je hotel, da naj počakam. Morda naslednjega dne ni mislil stopiti v

mlin... Prizadeval se je na vso moč, da bi me zamotil. Oči so se mu znova svetile kot nekdanj, čez lica se mu je razlezel nasmeh. Vzel je svinčnik in mi v oguljen zapisnik risal možice in živali. Potem mi je pripovedoval zgodbe, ki so se godile nekje v daljnih deželah. Kadar koli prej bi me bile živo zanimale, a tedaj sem jih poslušal le na pol. Oči so mi neprestano uhalje na dolino in na pobočje.

Zdelo se mi je, da ni večer še nikoli tako naglo nastajal kot takrat. Dolina je bila že vsa v senci in breg, le v vrhu hriba je še gorelo sonce. Kamen pa je ropotal in mlel, ni bilo konca. In ko je ugasnilo sonce še na hribu in se je nad potokom čimdalje bolj gostil mrak, se mi je čudno dvignilo v prsih.

»Saj je že tema,« sem zategnil; šlo mi je na jok.

»Kakšna tema neki!« je rekel mlinar. »Kje pa vidiš temo? Saj je tudi že zmleto...«

Moko je stlačil v mešiček, si jo vzel merico v plačilo in jo usul v lonec, nato mi je toplo stisnil roko.

»Bog plačaj! Lahko noč!«

Tako mi dotlej še nihče ni stisnil roke. In v tistem stiskljaju in v mlinarjevem glasu je bilo nekaj takega, da mi je šlo do srca...

Ne vprašujte me, kako sem takrat hodil domov! Tema me je lo-

vila vso pot, strah mi je stopal po petah. Poleg tega me je plašila bojazen, kaj porečejo doma. Hodil sem tako naglo, kot mi je le dopuščalo breme. Zasopljen in poten, da je imel vsak las svoj curek, sem doma treščil v izbo.

Domači, ki so že sedeli pri luči, so me čakali z očitajočimi pogledi.

»Kdo pa ti je ukazal čakati?« me je vprašal oče strogo, ko je zagledal mešiče.

»Saj me Jaka... ni pustil,« sem izjekljal. »Rekel je, naj počakam.«

»Jaka? Kdo ti je pa ukazal nesti v mlin k Jaku?«

»Počakal me je in rekel, naj nese m k njemu,« sem se nakremžil; bil sem tiste čase zelo kisel deček in za svoje dejanje tudi nisem čakal pohvale.

Oče je pogledal mater, nato babico, ki je čepela ob peči in miže pletla nogavice. Vsi so molčali.

»Za merico mu je šlo,« je slednjič spregovorila babica. »Polna hiša otrok, a morda niti praška moke. Bog jim blagoslovil!«

Niso me pokarali ne pohvalili, a je bilo kazno, da je bilo prav, kar sem storil. Zaradi merice moke in zaradi polne hiše otrok. Tega nisem dobro razumel, a sem vendar čutil, da sem zaradi tega smel prekršiti tudi zapoved. Ali vi razumete, otroci?

* * *

JESENSKA

V listju rumenem šepeče jesen...
Tiho, ko da se nečesa boji,
plaho drhti, zdaj otožno ihti
in zopet vsa bolna v daljo strmi.

Breza samotna si haljo zlati,
stari se hrast nanjo plaho ozira —
daleč tam sonce zlato, krvavo
v hladni jeseni tone, umira...

Manko Golar